

Art Nouveau in optima forma

2023 is uitgeroepen tot 'Art Nouveau jaar' in Brussel. Niet geheel toevallig, want in de Belgische hoofdstad kwam deze dynamische kunststroming aan het eind van de negentiende eeuw tot ongekende bloei. BRAFA, de kunstbeurs die in Brussel van 29 januari tot en met 5 februari plaatsvindt, haakt hierop in met een gevarieerd art-nouveauprogramma en een excellent kunstaanbod om van te smullen.

Tekst | Veronique Helmink

In 2023 is het precies 130 jaar geleden dat het Brusselse 'Hotel Tassel' (Huis Tassel) werd ingehuldigd. Het gebouw, dat beschouwd wordt als het eerste architectonische werk in art-nouveaustijl, was een schepping van Victor Horta. De Belgische architect, die gezien wordt als dé belangrijkste vertegenwoordiger van de art nouveau, oogstte na de bouw van de woning uit 1893 onmiddellijk succes. Hij sleepte hierdoor diverse vervolgoopdrachten in de wacht, zoals het Solvay Huis en het Huis van Eetvelde. Alle drie prijken ze tegenwoordig op de Werelderfgoedlijst van Unesco. De vernieuwende art-nouveaureaties van Victor Horta vonden al snel navolging onder zijn collega-architecten, waardoor er in de verschillende Brusselse buitenwijken, zoals Schaarbeek, Etterbeek, Elsene en Sint-Gillis diverse gebouwen in deze stijl gebouwd werden. Veel van deze panden ontkwamen, tussen het einde van de Tweede Wereldoorlog en het einde van de jaren 60, spijtig genoeg niet aan het lot van de sloophamer. Desondanks telt Brussel nog altijd ruim vijfhonderd gebouwen in art-nouveaustijl.

Portret Victor Horta (1861-1947).
Foto © Musée Horta, Paul Louis.

Het Hortamuseum is gevestigd in het eigen huis en het atelier van architect Victor Horta. Ze werden door de architect opgetrokken tussen 1898 en 1901 op het hoogtepunt van de art nouveau. Foto © Musée Horta, Paul Louis.

Meesterstuk

Tijdens BRAFA 2023 presenteert *Epoque Fine Jewels* een opmerkelijke collectie art-nouveausieraden. Een van de hoogtepunten is de art-nouveautiara met een pauw, vervaardigd uit goud, zilver, diamant, email en opaal. De pauw was waarschijnlijk afneembaar om als broche gedragen te worden. De achterkant van de pauw draagt het monogram 'PW' dat staat voor Philippe Wolfers en vermeldt 'Ex:unique', wat betekent dat het stuk uniek is (Exemplaire unique). Deze unieke stukken werden op deze manier gemarkeerd om ze te onderscheiden van de andere sieraden die gemaakt werden door het familiebedrijf Wolfers Frères, waarvan Philippe Wolfers (1858-1929) artistiek directeur was. Volgens de archieven is het stuk ontworpen en gemaakt in 1902-1903. Philippe Wolfers wordt als een van de beste ambachtslieden van het begin van de twintigste eeuw beschouwd die juwelen in de art-nouveaustijl ontwierp.

Tien exposanten uit Nederland

BRAFA (Brussels Art Fair) is een inspirerende kunstbeurs waar kwaliteit en diversiteit voorop staat. Van de 130 deelnemers is 65% afkomstig uit het buitenland. Tijdens deze 68ste editie zijn er tien handelaren uit Nederland present, waaronder galerie Morentz. Deze galerie is gespecialiseerd in twintigste-eeuws designmeubilair. Galerie Van der Meij Fine Arts staat er met kunstwerken uit de Noord-Europese romantiek, het Scandinavische symbolisme en de Hollandse schilderkunst. Galerie Van den Bruinhorst toont historische twintigste-eeuwse design- en kunstvoorwerpen en VKD Jewels staat er met een collectie zeldzame sieraden van 's werelds belangrijkste ontwerpers uit het einde van de negentiende en uit de twintigste eeuw.

Kijk voor meer informatie over BRAFA op www.brafa.art

De Franse tijdgenoot van Victor Horta, Eugène Vallin (1856-1922), vervaardigde rond 1900 deze art-nouveausofa van walnoot. Net als Horta was Vallin zowel architect als meubelmaker. Zijn werk, dat te zien is in het Musée d'Orsay en het Musée de l'École de Nancy, wordt gekenmerkt door krachtige vormen en lijnen. Terwijl de rondingen van de armleuning doen denken aan de fauteuils van Horta, zijn de slanke lijnen van de rugleuning en het organische onderstel kenmerkend voor de stijl van de meubelmaker van de École de Nancy. Galerie Mathivet.

Deze vroege art-nouveavaas is door Émile Gallé (Nancy, 1846-1904) vervaardigd. De vaas van keramiek is waarschijnlijk tentoongesteld op de Parijse Wereldtentoonstelling van 1889. Herkomst: privécollectie, Frankrijk. Dr. Lennart Booij Fine Art & Rare Items.

Art-nouveautapijt

Het themajaar vormt voor de Brusselse Art Fair (BRAFA) de aanleiding om tijdens deze 68ste editie art nouveau op een bijzonder voetstuk te plaatsen. De kunstbeurs pakt op een aansprekende manier uit. Zo zullen bezoekers hun schreden zetten over een monumentaal art-nouveautapijt van maar liefst 10.000 m². Benjamin Zurstrassen, conservator van het Horta Museum, selecteerde hiervoor enkele originele tekeningen van art-nouveaupionier Victor Horta. Deze zijn verwerkt in een uniek tapijt dat over de hele beurs uitgerold is. Tijdens de BRAFA geven Benjamin Zurstrassen en professor Werner Adriaenssens, conservator van de afdeling Decoratieve Kunsten van de twintigste eeuw bij de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, lezingen over de sierlijke art-nouveaustijl die zich laat kenmerken door de gebogen lijnen en decoratieve motieven uit de natuur.

Diverse exposanten van de BRAFA tonen kunstwerken in deze bijzondere stijl, maar het aanbod omvat ook topstukken van vóór en na deze tijd - van de klassieke oudheid tot heden. Daarnaast is er, als kers op de taart, een expositie met topstukken uit de art-nouveauperiode. ■

Brussel is een waar paradijs voor liefhebbers van art nouveau

Maison Cauchie ©michèle

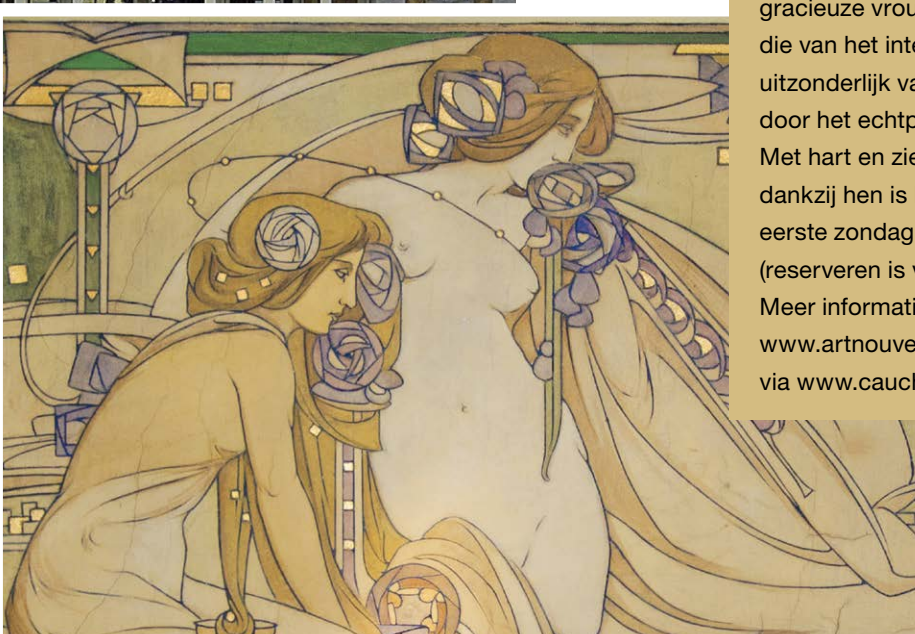

Art nouveau in Brussel

Brussel is een waar paradijs voor liefhebbers van art nouveau. Ontdek deze monumenten met de 'Art Nouveau Pass'. Hiermee kunt u drie art-nouveau interieurs uit een lijst van zeven uitzonderlijke locaties bezoeken. De pas is zes maanden geldig en geeft ook kortingen op art-nouveaurondleidingen.

Een aanrader is het Cauchiehuis: de woning van architect en decorateur Paul Cauchie en zijn vrouw Lina, gebouwd in 1905. Als kunstenaar en decoratieschilder gebruikte hij zijn gevel en interieur als een groot reclamebord in de vorm van aangebrachte sgraffiti, een techniek waarbij in verse mortel een lijntekening ingekrast en ingekleurd wordt. Cauchie voorzag honderden gevels in België van sgraffiti. Op de gevel van zijn eigen huis is een reusachtige sgraffiti aangebracht van acht gracieuze vrouwen. Deze schitterende panelen, samen met die van het interieur op de benedenverdieping, getuigen van uitzonderlijk vakmanschap. Na jaren van verval is het huis door het echtpaar Guy en Leona Dessicy gered van de sloop. Met hart en ziel hebben zij zich aan de restauratie gewijd en dankzij hen is het huis tegenwoordig elke zaterdag en de eerste zondag van de maand voor bezoekers geopend (reserveren is verplicht).

Meer informatie over de Art Nouveau Pass via www.artnouveauPASS.brussels, en over het Cauchiehuis via www.cauchie.be

Maison Cauchie ©phvercheval